

e-ISSN: 2630-578X

OHS ACADEMY
İş Sağlığı ve Güvenliği Akademi Dergisi
Açık Erişim
Journal of Occupational Health and Safety Academy
Open Access

10.38213/ohsacademy.911217

2021, Cilt 4, Sayı 2, Sayfa: 1-12

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ohsacademy>

Yükseköğretim Kurumlarının COVID-19 Sürecine Yaklaşımı, İstanbul Örneği

Ahmet ÇABUK^{1*}, Ayşenur YALÇIN², Sena ŞÜLEKOĞLU³

¹ Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, Meslek Yüksekokulu, Beykoz Üniversitesi, İstanbul, Türkiye

² Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Niğde Ömer HALİSDEMİR Üniversitesi, Niğde, Türkiye

³ Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, Meslek Yüksekokulu, Beykoz Üniversitesi, İstanbul, Türkiye

Makale Tarihiçesi

Gönderim: 07.04.2021

Kabul: 26.04.2021

Yayın: 31.08.2021

Araştırma Makalesi

Öz- Biyolojik bir tehlike olan SARS-CoV2 kaynaklı COVID- 19 pandemisi can kayıplarına, kalıcı sağlık sorunlarına, sosyal- çalışma- eğitim hayatının kesintiye uğramasına, ülkelerin mikro ve makroekonomisinin bozulmasına ne olmuştur. 11 Mart 2020 tarihinde COVID- 19 salgınında Türkiye’de ilk vakanın açıklanmasıyla Sağlık Bakanlığı bünyesinde oluşturulan Bilim Kurulu tarafından ilk- orta ve yükseköğretim kurumlarına yönelik olarak 16 Mart 2021 tarihinde eğitime ara verilmesine, 23 Mart 2021 tarihinde ise eğitimin çevrim içi platformlar üzerinden devam edilmesi yönünde karar alınmıştır. Yükseköğretim Kurulu tarafından yükseköğretim kurumlarına eğitim ve öğretim faaliyetleri hakkında önerilerde bulunulmuştur. Yükseköğretim kurumları alınan kararlarına uyarak eğitim ve öğretim faaliyetlerini çevrim içi sistem üzerinden gerçekleştirmek için çalışmalarını yapmış ve salgının önlenmesine bu şekilde katkı sağlamaya çalışmıştır. Mart- Mayıs 2020 tarihleri arasında İstanbul’da faal olan yükseköğretim kurumlarında görev alan öğretim elemanlarına yönelik olarak yükseköğretim kurumlarının COVID-19 salgınına yönelik yaptığı çalışmalar ile birlikte öğretim elemanlarına yönelik yaklaşımlarını belirlemeye yönelik anket uygulaması yapılmıştır. Anket sonuçlarına göre yükseköğretim kurumlarının salgının başladığı tarihten önce ve anketin yapıldığı dönemde öğretim elemanlarına yönelik bilgilendirme ve bilinçlendirmenin yetersiz kaldığı, öğretim elemanlarını yalnız bıraktığı, önlem ve tedbirlerde başarısız olduğu belirlenmiştir. Yükseköğretim kurumlarının iç ve dış paydaşlarına yönelik bilgilendirme ve bilgilendirme çalışmaları yapması salgının yayılmasını önlemek adına direkt ve dolaylı etki gösterecektir. Aynı zamanda bünyesinde görev alan çalışanlarının psikolojik, sosyal ve fiziksel sağlığını takip etmesi ve sağlığın gelişmesine katkı sunacak çalışmalar yapması iş sağlığı ve güvenliği konusunda sorumluluklarını tam olarak yerine getirmesine, topluma ve kamu/ özel işyerlerine iş sağlığı ve güvenliği, çalışanın refahı konularında yol gösterici ve örnek olmasına imkân sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler – Biyolojik tehlike, covid-19, iş sağlığı ve güvenliği, yükseköğretim kurumu

The Approach of Higher Education Institutions to the COVID-19 Process, The Case of Istanbul

Ahmet ÇABUK^{1*}, Ayşenur YALÇIN², Sena ŞÜLEKOĞLU^{3*}

¹ Property Protection and Security Department, Vocational School, Beykoz University, İstanbul, Turkey

² Property Protection and Security Department, Vocational School of Technical Sciences, Niğde Ömer HALİSDEMİR University, Niğde, Turkey

³ Property Protection and Security Department, Vocational School, Beykoz University, İstanbul, Turkey

¹ ahmetcabuk@beykoz.edu.tr

Orcid id: 0000-0002-5302-1847

² ayse.yalcin.651@gmail.com

Orcid id: 0000-0002-7537-6470

³ sulekoglusena@gmail.com

Orcid id: 0000-0001-5667-0394

*Sorumlu Yazar / Corresponding Author: ahmetcabuk@beykoz.edu.tr, Beykoz Üniversitesi, İstanbul/ Türkiye

Article History

Received: 07.04.2021

Accepted: 26.04.2021

Published: 31.08.2021

Research Article

Abstract –

The COVID-19 pandemic caused by SARS-CoV2, which is a biological hazard, has caused the loss of lives, permanent health problems, interruption of social-working-education life, and the deterioration of the micro and macro economies of countries. March 11, 2020 Date of COVID- 19 outbreaks in Turkey in the first case to explain-made with the creation of the Ministry of Health Sciences by the Board of first- sec-ondary and higher education intitution to for as the interruption of education on March 16, 2021, while on March 23, 2021 train-min cycle it has been decided to continue on internal platforms. The Council of Higher Education made recommendations to higher education institutions about education and training activities. Higher education institutions complied with their decisions and worked to carry out education and training activities through the online system and tried to contribute to the prevention of the epidemic in this way. A questionnaire was applied to determine the approaches of higher education institutions towards the COVID-19 epidemic for the academic staff working in higher education institutions active in Istanbul between March and May 2020. According to the results of the survey, it was determined that higher educa-tion institutions were insufficient to inform and raise awareness of the academic staff before the epidemic started and during the period when the survey was conducted, that they left their teaching staff alone, and they failed in measures and measures. Higher education institutions to raise awareness and inform their internal and external stakeholders will have direct and indirect effects in order to prevent the spread of the epidemic. At the same time, following the psychological, social and physical health of its employees and carrying out activities that will contribute to the development of health, it will ensure that they fulfill their responsibilities in occupational health and safety, society and public / private workplaces on occupational health and safety, employee welfare. it will enable it to be a guide and an example.

Keywords – Biohazard, covid-19, higher education institution, occupational health and safety

1. Giriş

Belirli bir zaman ve bölgede meydana geldiğinde canlı ve cansızların varlığını tehdit eden, sosyal, ekonomik düzen ve etkinlikler, çevre, kültür ve tarih varlıklarına zarar verme ihtimali olan doğal veya yapay fiziksel olay ve olgular tehlike olarak tanımlanmaktadır (AFAD). Dünya ve Türkiye dikkate alındığında deprem, kaya düşmesi, heyelan, çığ, sel, tsunami, erozyon, salgın hastalık, endüstriyel kaza, yıkıcı ve bozucu toplumsal olaylar, terör, siber saldırı, vb. tehlikeler bulunmaktadır.

Jeolojik, coğrafik, kültürel, sosyal vb. özelliklere göre ülkelerde var olan veya dışarıdan gelebilecek tehlikeler değişiklik gösterebilmektedir. Var olan veya dışarıdan gelen tehlikeler riske dönüştüğünde zararlar meydana gelebilmektedir. Riski oluşturan tehlikenin kendisidir. Tehlike kaynağının belirli koşul ve ortamlarda doğurabileceği can, mal, çevresel ve ekonomik gibi değerlerin kaybının gerçekleşme ihtimali risk olarak tanımlanmaktadır (Yönetmelik, 28512). Tehlikeler riske dönüştüğünde zarar meydana gelebilmekte ve fiziksel, sosyal, ekonomik, kültürel, biyolojik unsurlar üzerinde kayıplara neden olmaktadır.

Doğal veya yapay tehlike riske dönüştüğünde ortaya çıkan sonuç afet durumu ya da acil durum olarak tanımlanmaktadır. Doğal veya yapay tehlike riske dönüştüğünde oluşan zarar toplumun tamamını veya bir kısmını fiziksel, ekonomik ve sosyal açıdan etkileyerek normal hayatın akışını kesintiye uğrattırıyor ve meydana gelen kesinti yerel toplumun ve destek kuvvetlerinin kapasitesiyle ortadan kaldırılıyorsa bu kriz durumu acil durum olarak tanımlanmaktadır. Ancak normal hayatta kesintiye neden zararlar toplumun baş etme kapasitesini aşılıyor ve dışarıdan destek alınıyorsa o zaman yaşanan kriz durumu afet olarak tanımlanmaktadır (AFAD).

Hastalık, canlıların sağlıklı fizyolojik ya da ruhsal yapısını, işlevini ve dengesini değiştiren veya engelleyen belirtileri meydana çıkartan anormal durum olarak tanımlanmaktadır (Demirel, 2019). Salgın hastalık ya da epidemik, dünya üzerinde belirli bir bölgede ortaya çıkıp, yayılarak birden fazla insanın rahatsızlanmasına neden olan hastalık olarak tanımlanmaktadır (Kardaş, 2010). Pandemi, canlı ve cansız varlıkların yaşam alanı olan dünya genelinde ya da belli bir alanda oluşarak, meydana geldiği bölgeyi aşmış, sayıca çok fazla bireyi etkisi altına olan salgın şeklinde tanımlanmaktadır (Öğünç, 2020). Ülkemizde ve tüm ülkelerde hastalığa neden olan biyolojik etkenler (Virüs, bakteri vd.) tehlike olarak tanımlanmakta ve acil durum veya afet durumunun meydana gelmesine neden olmaktadır.

Yeni Koronavirüs Hastalığı (COVID-19), ilk olarak Çin'in Vuhan Eyaleti'nde aralık ayının sonlarında solunum yolu belirtileri (ateş, öksürük, nefes darlığı) ile kendini göstermektedir. İnsan ve insan dışındaki canlılarda COVID-19'a Sar- CoV- 2 virüsü neden olmaktadır. Tüm dünyada 28 Şubat 2021 tarihi itibarıyla toplam tanı sayısı 113.815.816 olup 2.520.550 insan COVID-19 nedeniyle hayatını kaybetmiş ve 64.273.411 kişi iyileşmiştir (Dünya Sağlık Örgütü). Türkiye'de ise tanı konulan insan sayısı 2.646.526, COVID-19 nedeniyle hayatını kaybeden insan sayısı 28.138 ve iyileşen insan sayısı 2.529.450'dir (T.C. Cumhurbaşkanlığı). Sar- CoV- 2 virüsünden kaynaklı olarak tüm dünyada başta eğitim ve iş hayatı olmak üzere yaşamın her alanında günlük yaşam kesintiye uğramış ve afet durumu yaşanmaktadır (Sağlık Bakanlığı, 2021).

Türkiye' de aktif olarak eğitim ve öğretim faaliyetini sürdüren devlet üniversitesi sayısı 129, vakıf üniversitesi sayısı 74 ve vakıf meslek yüksekokul sayısı 4 olup toplam 207 yükseköğretim kurumu bulunmaktadır. Yükseköğretim kurumlarında eğitim ve öğretim gören öğrenci sayısı 7.740.502, öğretim elemanı sayısı 166.225'tir. İstanbul özeline bakıldığında 57 adet yükseköğretim kurumu ve yükseköğretim kurumlarında görev alan 36.896 öğretim elemanı ve eğitim- öğrenim gören 1.109.739 öğrenci bulunmaktadır (YÖK, 2020). Ülkemizde yükseköğretim kurumları dahil olmak üzere ilk- orta tüm eğitim kurumlarında eğitim ve öğretim faaliyetleri büyük ölçüde uzaktan eğitim (evden öğrenme) şeklinde yapılmaktadır. Covid-19 vakasının tespitiyle ülkemizde oluşturulan bilim kurulunun tavsiyesi üzerine yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından alınan kararla 16 Mart 2020 tarihinden itibaren örgün eğitim- öğretime ara verilmiş ve yüz yüze eğitimden uzaktan eğitime geçilmiştir. Uzaktan eğitime geçilmesiyle yükseköğretim kurumlarında normal zamanlarda akademik, mesleki ve bireysel gelişime destek olan faaliyetlerde iptal edilmiştir. Eylül 2020 yılında üniversitelerde eğitim ve öğretim faaliyetinin 2020- 2021 güz döneminde uzaktan eğitim biçiminde olması yönünde Yükseköğretim Kurulu tavsiyede bulunmuştur. Üniversiteler 2020- 2021 yılı bahar yarıyılında da örgün eğitime ara vermiş ve eğitim- öğretimin uzaktan eğitim şeklinde devam etmektedir.

2. Materyal ve Yöntem

Çalışma Mart- Mayıs 2020 tarihleri arasında İstanbul ilinde faaliyet gösteren 57 yükseköğretim kurumunda (Devlet, Vakıf, Vakıfa Bağlı Meslek Yüksekokulu) görev alan öğretim elemanlarına yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. Google form üzerinden oluşturulan sorular öğretim elemanlarına ait 19.294 farklı elektronik posta adresine gönderilmiştir. Katılımın artması için öğretim elemanlarına farklı zamanlarda olmak üzere üç (3)

defa elektronik posta gönderilmiştir. 613 katılımcının verdiği cevaplar müdahale edilmeden bilgisayar ortamına Microsoft Excel vasıtasıyla aktarılmıştır. Sonrasında elde edilen veriler istatistiksel analiz yapılmasına imkân veren IBM SPSS Statistics V23 (Statistical Package for the Social Sciences) programına aktarılmış ve analiz yapılmıştır. Çalışma kapsamında kullanılan anket için Cronbac's Alpha değeri 0,830 olarak belirlenmiştir. Çalışmanın kapsamını oluşturan ve ankette yer alan tanımlayıcı özellikler ile COVID-19'a özel sorulan sorular için edinilen bilgiler tabloya aktarılarak değerlendirilmiştir.

3. Araştırma Bulguları

Çalışma kapsamında elde edilen bulgular yaş, medeni durum, eğitim durumu, görev alınan yükseköğretim kurumu, çalışma şekli, görev alınan birim, yükseköğretim kurumunda idari görev durumu, Türkiye' de COVID-19 teşhisi konulduğu tarih (11 Mart 2020) öncesinde ilgili virüse ilişkin öğretim elemanları- idari personel- öğrenci ve ziyaretçilere yönelik bilgilendirme/ eğitim yapılıp yapılmadığı, Türkiye' de COVID-19 teşhisi konulduğu tarih (11 Mart 2020) öncesinde ilgili virüse ilişkin koruma önlem ve tedbirlerin (dezenfektan, hijyen vb.) belirlenerek uygulanıp uygulanmadığı, Türkiye' de COVID-19 teşhisi konulduğu tarih (11 Mart 2020) sonrasında ilgili virüse ilişkin çeşitli yollarla korunma ve önleme özelinde bilgilendirme ve eğitim yapılıp yapılmadığı, Türkiye' de COVID-19 teşhisi konulduğu tarihten (11 Mart 2020) anketi doldurduğunuz güne değin üniversiteniz yetkili kurumları tarafından sağlığımızın takibine yönelik herhangi bir yolla geri bildirim istenip istenmediği, görev alınan üniversitenin COVID-19 salgını kaynaklı acil durum sürecini yönetmekte başarılı olup olmadığı hakkında katılımcılardan elde edilen cevaplar başlıklar halinde verilmiştir.

Öğretim elemanları tarafından verilen cevaplar değerlendirildiğinde yükseköğretim kurumlarının salgının başladığı tarihten önce ve sonrasında salgınla mücadelede topluma yön verecek çalışmalar yapmadığı belirlenmiştir. Özellikle anketin yapıldığı dönem dikkate alındığında salgın öncesinden başlamak üzere öğrenci, öğretim elemanı, idari çalışanlar ile birlikte bulunduğu bölgede yaşayan insanlara bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları yapılıp yapılmadığı, acil ve afet durumlarını yönetmekte konusunda plan ve stratejilerinin olup olmadığı, başta varlık sebebini oluşturan öğrenciler ile birlikte öğretim elemanı ve idari çalışanların Bedensel- psikolojik- sosyal yönden sağlık durumlarının iyi olması ve korunmasına yönelik örnek olabilecek çalışmalar yapılıp yapılmadığına dair sonuçlar elde edilmiştir.

Yaş

Çalışmaya katılan öğretim elemanlarının yaş dağılımları tabloda verilmiştir. Çalışmaya katılan öğretim elemanlarının yaş dağılımına bakıldığında 20- 30 yaş aralığındaki öğretim elemanı sayısının 138 (%22,5), 31-40 yaş aralığındaki öğretim elemanı sayısının 158 (%25,8), 41-50 yaş aralığındaki öğretim elemanı sayısının 159 (%25,9), 51-60 yaş aralığındaki öğretim elemanı sayısının 143 (%23,3) ve 65 ve üstü yaş aralığındaki öğretim elemanı sayısının 15 (%2,4) olduğu görülmektedir.

Tablo 3.1. Yaş Dağılımı

	Dağılım	Sayı (Adet)	Yüzde (%)
Yaş	20- 30	138	22,5
	31- 40	158	25,8
	41- 50	159	25,9
	51- 65	143	23,3
	> 65	15	2,4

Medeni Durum

Ankete katılan öğretim elemanlarının medeni durum dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Çalışmaya katılan öğretim elemanlarından bekar olanların sayısı 369 (%60,2) ve evli olanların sayısı 244'tür (%39,8).

Tablo 3.2. Medeni Durum Dağılımı

Medeni Durum	Durum	Sayı (Adet)	Yüzde (%)
	Bekar	369	60,2
	Evli	244	39,8

Eğitim Durumu

Ankete katılan öğretim elemanlarının eğitim durumu dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Çalışmaya katılan öğretim elemanlarından lisans mezunu olanların sayısı 19 (%3,1), yüksek lisans mezunu olanların sayısı 158 (%25,8), doktora mezunu olanların sayısı 436'tür (%71,1).

Tablo 3.3. Eğitim Durumu Dağılımı

Eğitim Durumu	Durum	Sayı (Adet)	Yüzde (%)
	Lisans	19	3,1
	Yüksek Lisans	158	25,8
	Doktora	436	71,1

Görev Alınan Yükseköğretim Kurumu

Ankete katılan öğretim elemanlarının görev alınan yükseköğretim kurumu dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Çalışmaya katılan öğretim elemanlarından devlete bağlı üniversitede görev alanların sayısı 343 (%56,0), vakıfa bağlı üniversitede görev alanların sayısı 270'tir (%44,0).

Tablo 3.4. Görev Alınan Yükseköğretim Kurumu Dağılımı

Görev Alınan Yükseköğretim Kurumu	Durum	Sayı (Adet)	Yüzde (%)
	Devlet Üniversitesi	343	56,0
	Vakıf Üniversitesi	270	44,0

Çalışma Şekli

Ankete katılan öğretim elemanlarının 589'u (%96,1) tam zamanlı, 14'ü (%2,3) yarı zamanlı, 10'u (%1,6) ders saat ücretli olarak yükseköğretim kurumlarında görev almaktadır.

Tablo 3.5. Öğretim Elemanlarının Çalışma Şekli

Çalışma Şekli	Şekil	Sayı (Adet)	Yüzde (%)
	Tam Zamanlı	589	96,1
	Yarı Zamanlı	14	2,3
	Ders Saat Ücretli	10	1,6

Çalışma Şekli

Ankete katılan öğretim elemanlarının 589'u (%96,1) tam zamanlı, 14'ü (%2,3) yarı zamanlı, 10'u (%1,6) ders saat ücretli olarak yükseköğretim kurumlarında görev almaktadır.

Tablo 3.6. Öğretim Elemanlarının Görev Aldıkları Birim

Görev Alınan Birim	Durum	Sayı (Adet)	Yüzde (%)
	Rektörlük	33	5,4
	Enstitü	18	2,9
	Fakülte	437	71,3
	Yükseköğretim	41	6,7
	Meslek Yüksekokulu	84	13,7

Görev Aldığı Birimde İdari Görev

Ankete katılan öğretim elemanlarının 198'inin (%32,3) idari görevinin var olduğu, 415'inin (%67,7) idari görevinin olmadığı gözlemlenmiştir.

Tablo 3.7. Görev Aldığı Birimde İdari Görev

Görev Aldığı Birimde İdari Görev	Durum	Sayı (Adet)	Yüzde (%)
	Var	198	32,3
	Yok	415	67,7

Türkiye' de COVID- 19 Teşhisi Konulduğu Tarih (11 Mart 2020) Öncesinde İlgili Virüse İlişkin Öğretim Elemanları- İdari Personel- Öğrenci ve Ziyaretçilere Yönelik Bilgilendirme/ Eğitim

Yükseköğretim kurumları tarafından 11 Mart 2020 öncesinde COVID- 19 hakkında öğretim elemanları- idari personel- öğrenci ve ziyaretçilere yönelik olarak 370 (%64,6) öğretim elemanı bilgilendirme yapıldığını/ eğitim verildiğini belirtirken 203 (%35,4) öğretim elemanı bilgilendirme yapılmadığını/ eğitim verilmediğini, 89 (%14,5) öğretim elemanı bilgilendirme yapıp yapılmadığını/ eğitim verilip verilmediği hakkında bilgisinin olmadığını belirtmiştir.

Tablo 3.8. 11 Mart 2020 öncesinde COVID- 19 hakkında öğretim elemanları- idari personel- öğrenci ve ziyaretçilere yönelik bilgilendirme/ eğitim durumu

Bilgilendirme ve Eğitim	Durum	Sayı (Adet)	Yüzde (%)
	Evet	251	40,8
	Hayır	273	44,5
	Bilmiyor	89	14,5

İşveren/ işveren vekili acil durum ve afet durumunun oluşmasına neden olabilecek tehlikeler hakkında çalışan ile çalışma çevresini etkileyecek tehlikelerin önlenmesi veya sınırlandırılması için tehlikeleri önceden değerlendirmeli ve önleyici ve sınırlayıcı tedbirleri almalıdır. Önleyici ve sınırlayıcı tedbirlerle birlikte acil durum ve afet durumları ve bu durumların meydana gelmesine neden olan tehlike hakkında bilgilendirme yapılmalıdır (Yönetmelik, 28681). Anket sonucu değerlendirildiğinde yükseköğretim kurumlarının bilgilendirme ve bilinçlendirme konusunda öğretim elemanlarının tamamının bilgilendirmediği belirlenmiştir.

Türkiye' de COVID- 19 Teşhisi Konulduğu Tarih (11 Mart 2020) Öncesinde İlgili Virüse İlişkin Öncesinde İlgili Virüse İlişkin Koruma Önlem ve Tedbirlerin (Dezenfektan, Hijyen vb.) Belirlenerek Uygulanması

Öğretim elemanlarından 294'ü (%48,0) yükseköğretim kurumları tarafından 11 Mart 2020 öncesinde COVID- 19 için koruma önlem ve tedbirlerinin (dezenfektan, hijyen vb.) belirlenerek uygulandığını, 202'si (%33,0) belirlenip uygulanmadığını, 117'si (%19,1) belirlenip belirlenmediği ve uygulanıp uygulanmadığını bilmediğini belirtmiştir.

Tablo 3.9. 11 Mart 2020 öncesinde COVID- 19 için koruma önlem ve tedbirlerin (dezenfektan, hijyen vb.) belirlenerek uygulanması

Önlem ve Tedbir	Durum	Sayı (Adet)	Yüzde (%)
	Evet	294	48,0
	Hayır	202	33,0
	Bilmiyor	117	19,1

İşveren/ işveren vekili tarafından acil durum ve afet durumlarına neden olan tehlikenin türüne göre müdahale yöntemlerinin belirlenmesi ve müdahale yöntemlerinin yazılı hale getirilmesi, tehlikenin olumsuz etkisinden korunmak amacıyla önleyici ve sınırlayıcı tedbirler alması, acil durum müdahale ekiplerinin oluşturulması ve acil duruma neden olacak tehlike özelinde müdahale ekibine gerekli eğitimleri vermesi gerekmektedir (Yönetmelik, 28681). Yükseköğretim kurumlarının COVID-19 salgınına yönelik olarak gerekli önlemleri almada yetersiz kaldığı görülmektedir. Dezenfektan ve sterilizasyon işlemlerinin yapılmadığı, yükseköğretim kurulu tarafından alınan karara kadar uluslararası etkinliklere devam edildiği ve yurtdışına gidip gelen

akademisyenlerin karantina sürecine alınmadığı, COVID-19 özelinde ekiplerin ve acil durum planı oluşturulmadığı belirlenmiştir.

Türkiye' de COVID- 19 Teşhisi Konulduğu Tarih (11 Mart 2020) Sonrasında İlgili Virüse İlişkin Öğretim Elemanları- İdari Personel- Öğrenci ve Ziyaretçilere Yönelik Bilgilendirme/ Eğitim

Yükseköğretim kurumları tarafından 11 Mart 2020 sonrasında COVID- 19 hakkında öğretim elemanları- idari personel- öğrenci ve ziyaretçilere yönelik olarak 389 (%63,5) öğretim elemanı bilgilendirme yapıldığını/ eğitim verildiğini belirtirken 142 (%23,2) öğretim elemanı bilgilendirme yapılmadığını/ eğitim verilmediğini, 82 (%13,4) öğretim elemanı bilgilendirme yapıp yapılmadığını/ eğitim verilip verilmediği hakkında bilgisinin olmadığını belirtmiştir.

Tablo 3.10. 11 Mart 2020 sonrasında COVID- 19 hakkında öğretim elemanları- idari personel- öğrenci ve ziyaretçilere yönelik bilgilendirme/ eğitim durumu

	Durum	Sayı (Adet)	Yüzde (%)
Bilgilendirme ve Eğitim	Evet	389	63,5
	Hayır	142	23,2
	Bilmiyor	82	13,4

Yükseköğretim kurumlarında Türkiye’de ilk vakanın tespitinden sonraki süreçte öğretim elemanı, idari personel, öğrenci ve ziyaretçilere yönelik bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmasının yapıldığı görülmektedir. Ancak çalışmanın yeterli olmadığı ve bilinçlendirme/ bilgilendirmede eksik kalındığı görülmektedir.

Türkiye' de COVID- 19 Teşhisi Konulduğu Tarihten (11 Mart 2020) Anketi Doldurduğunuz Güne Değın Üniversiteniz Yetkili Birimleri Tarafından Sağlığınızın Takibine Yönelik Herhangi Bir Yolla Geri Bildirim Yapılması

Yükseköğretim kurumları tarafından 11 Mart 2020 tarihinden katılımcı tarafından anketin doldurulduğu güne değın üniversite yetkili birimleri tarafından öğretim elemanın sağlığının takibine yönelik olarak herhangi bildirim yapıp yapılmadığı hakkında soru yönlendirilmiştir. Öğretim elemanlarından 163’ü (%26,6) yetkili birim tarafından arandığını, 390’ı (%63,6) herhangi bir şekilde aranmadığını, 60’ı (%9,8) bilmediğini belirtmiştir.

Tablo 3.11. 11 Mart 2020 sonrasında COVID- 19 özelinde yükseköğretim kurumu yetkili birimi tarafından çalışanların sağlığının takip edilmesi

	Durum	Sayı (Adet)	Yüzde (%)
Takip	Evet	163	26,6
	Hayır	390	63,6
	Bilmiyor	60	9,8

Yükseköğretim kurumlarının salgın döneminde çalışanların sağlığını takip etmediği belirlenmiştir. Bu dönemde öğretim elemanlarının maaşında kesinti yapıldığı, yıllık izinlerin zorla kullanıldığı, yemek kartı ve diğer yan hakların verilmediği, İlgili soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde bazı yükseköğretim kurumlarında fakülte dekanlığı ve bölüm başkanlığı düzeyinde öğretim elemanlarının sağlık durumlarının ara ara takip edildiği, mesajlaşma uygulaması üzerinden fakülte bazında bilgilendirmeler alındığı, üniversitenin COVID-19 için özel bir portal oluşturduğu ve bilgilendirmelerin personel tarafından girilmesine imkan sağlanarak bu şekilde takibin yapıldığı belirtilmiştir.

Görev Aldığımız Üniversite COVID- 19 Salgını Kaynaklı Acil Durum Sürecini Yönetmekte Başarı Durumu

Yükseköğretim kurumunun COVID-19 Salgını kaynaklı acil durum sürecini yönetmekte başarı durumu hakkında öğretim elemanlarından 391’i (%63,8) başarılı olduğunu, 65’i (%10,6) başarısız olduğunu, 12’si (%2,0) kısmen başarılı olduğunu, 145’i (%23,7) başarılı olup olmadığını konusunda bilgi sahibi olmadığını belirtmiştir.

Tablo 3.12. Görev alınan üniversitenin COVID-19 Salgını kaynaklı acil durum sürecini yönetmekteki başarı durumu

Başarı	Durum	Sayı (Adet)	Yüzde (%)
	Evvet	391	63,8
	Hayır	65	10,6
	Kısmen	12	2,0
	Bilmiyor	145	23,7

Ülkeleri etkileyen COVID-19 salgınının olumsuz etkilerinin açık ve görünür olmasına rağmen yükseköğretim kurumlarının yükseköğretim kurulu tarafından alınan karara kadar özellikle bir çalışma yapmadığı sonrasında ise yalnızca yükseköğretim kurulu tarafından tavsiye edilen kararları uyguladığı belirtilmiştir. Yükseköğretim kurumlarının diğer ülkeleri takip etmediği için acil durum planı oluşturmadığı ve bu nedenle öğretim elemanlarının ve öğrencilerin mağdur edildiği belirtilmiştir. Özellikle öğrencilerin kaldığı yurtların birden tahliye edilmesi kararı alınarak öğrencilerin mağdur edilmesinin acil durum hazırlığının olmadığını kanıtı olarak gösterilmiştir. Önlem alınmamasına karşın öğretim elemanları dahil tüm çalışanların üniversiteye gitmeye zorlandığı ve bunun için imza alındığı, başka bir üniversitede ise öğretim elemanlarının hepsinin vardiyalı olarak üniversiteye çağrıldığı, başka bir üniversitede evden çalışmaya diğer üniversitelere nazaran geç başlandığı ve eğitim ve öğretim üniversiteden devam edildiği belirtilmiştir.

4. Tartışma ve Sonuç

Biyolojik bir tehlike olan SARS-CoV2 kaynaklı COVID-19 (Yeni Korona Virüs Hastalığı) pandemisi, ülkemiz dahil olmak üzere birçok ülkede can kayıplarına, kalıcı sağlık sorunlarına neden olmasının yanında sosyal, ekonomik yönden hayatı etkilemiştir ve tüm dünyayı etkileyen bir afet durumunun yaşanmasına neden olmuştur (Tercan, 2020). İşyerlerinde acil durumlar hakkındaki yönetmelik gereği afet durumunun kontrol edilmesi, koruyucu, önleyici ve sınırlayıcı tedbirlerin alınması, tüm paydaşların afet ve acil duruma neden olan tehlikelerden korunması ve risklerin önlenmesi için yükseköğretim kurumları dahil tüm işyerlerinin acil durum planlarının işler ve çalışır durumda olması gerekmektedir (Yönetmelik, 2013). Türkiye’de 129’u devlet 74’ü vakıf 4’ü vakıf meslek yüksekokulu olmak üzere toplam 207 yükseköğretim kurumu bulunmaktadır. Yükseköğretim kurumları hem yerleşkeleri hem de sınırdış oldukları diğer yapılarla büyük bir yaşayan ekosistem oluşturmaktadır. Yükseköğretim kurumlarında 3.002.964’ü ön lisans, 4.538.926’sı lisans, 297.001’i yüksek lisans, 101.242’si doktora seviyesinde olmak üzere 7.940.133 öğrenci eğitim ve öğrenim görmekte ve 179.775 öğretim elemanı görev almaktadır (YÖK, 2021). Ayrıca yükseköğretim kurumlarında eğitim ve öğretim faaliyetleri dışındaki çalışma faaliyetlerini yürüten çalışanlar, alt işverenler bulunmakla birlikte günlük olarak ziyaretçi alan ve yerleşkenin bulunduğu ve sınırdış olduğu alanda yaşayan insanlarla birlikte canlı ve cansız varlıklar bulunmaktadır. Bu sebeple insan sayısından yoğun bir popülasyona sahip olan üniversitelerin her türlü tehlike ve tehlikeden kaynaklı riskleri göz önüne alarak acil durum planlarını hazırlamaları ve her zaman çalışır halde bulundurmaları gerekmektedir.

Tüm Dünya’da olduğu gibi ülkemizde de COVID-19 hastalığının etkeni olan SARS- CoV2’nin yayılımı nedeniyle ilk- orta ve yüksek öğrenim seviyesinde yüz yüze eğitime ara verilmiş ve çevrim içi eğitime geçilmiştir. Ülkemizde Yükseköğretim kurulu tarafından 06 Mart 2020 tarihinde üniversitelere seyahat, yurtdışı toplantılar, uluslararası katılımlı toplantılar konusunda alınması gereken tedbirler konusunda öneriler verilmiştir. Bu tarihte üniversitelere özellikle yükseköğretim kurumlarına ait yerleşkelerde temizliğe dikkat edilmesi, özellikle ortak kullanım alanlarında görünür yerlere kişisel hijyen kuralları hakkında bilgi veren görsellerin yerleştirilmesi ve broşürlerin dağıtılması, yerleşkelerde bulunan herkese COVID-19 bulaşma yolları ve korunma yöntemlerine ilişkin hatırlatma ve bilgilendirmelerin yapılması, el dezenfektanlarının bulundurulması ve el dezenfektanlarının erişilebilir alanlara konulması önerilmiştir (YÖK, 2020).

Yükseköğretim Kurulu tarafından 13 Mart 2020 tarihli Koronavirüs (Covid-19) Bilgilendirme Not:1’de yükseköğretim kurumlarında 16 Mart 2020 tarihinden itibaren 3 hafta süreyle eğitime ara verilmiştir. Bu süre içerisinde belirli görevler dışında yer alan 60 yaş ve üzerinde yaşta olanlar, süt izni kullanan anneler, bağışıklık sorunu olanlarla birlikte kronik hastalıkları (Kanser, solunum yolu hastalıkları, obezite, diyabet, kalp ve damar hastalıkları) olan kişilerle idari izinli sayılmış, akademik ve idari personelin yurtdışı çıkışları ile birlikte tüm eğitim- öğretim, akademik değişim programları, sosyal ve kültürel faaliyetler, spor müsabakaları gibi yurtiçi ve yurtdışı tüm faaliyetler iptal edilmiştir (YÖK, 2020).

Yükseköğretim Kurulu tarafından 13 Ağustos 2020 tarihli Yükseköğretim Kurumlarımızdaki 2020-2021 Eğitim ve Öğretim Dönemine Yönelik Açıklama ’da ise küresel salgından dolayı tüm dünyada 20 milyondan fazla kişinin enfekte olduğu, 700 binden fazla kişinin hayatını kaybettiği belirtilmiş ve bu durumun yükseköğretimi de etkilediği ve uzun vadeli yeni önlemlere ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir (YÖK, 2020). Yükseköğretim kurulu

tarafından yapılan açıklama ile Türkiye’de birçok üniversite eğitim ve öğretime çevrim içi platformlardan devam etme kararı almış ve bu karar bahar döneminde de uygulanmaktadır.

T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından yayınlanan rehberlerde, COVID-19 hastalığına neden olan SARS-CoV2 etkenini taşıyan kişilerin öksürmesi veya hapsirmesi sonucunda ortaya çıkan damlacıkların direkt veya dolaylı olarak diğer insanların ağız, burun ve gözlerine temas etmesi sonucu bulaştığı belirtilmiştir. Bu nedenle özellikle insanların yoğun ve birlikte olduğu yerlerde temizlik, maske ve fiziki mesafe kurallarına uyulması ve bu konuda eğitimler ve bilgilendirmelerin yapılması, gerekli tedbirler alınması önerilmiştir (AÇSH, 2021). Yükseköğretim kurumları bünyelerinde eğitim ve öğretim faaliyetlerinin yapılmasına imkân sağlayan derslik, atölye, laboratuvar, amfileri, bilimsel, sosyal, sanatsal faaliyetlerin gerçekleştirildiği alanları, idari, teknik ve diğer işlerin yapıldığı mekanları içermektedir. Bu alanlar insanların yoğun ve birlikte bulunduğu alanlar olması nedeniyle bakanlık tarafından yapılan önerilerin dikkate alınarak gerçekleştirilmesi hastalığın yayılmasının önlenmesine katkı sağlayacaktır.

Ülkemizde işyerleri iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin daha etkin olması amacıyla işyerinde yapılan asıl iş, yapılan işin özelliği ile birlikte işin yapımının her safhasında kullanılan veya ortaya çıkan ham madde, madde, ürün, üretimin yöntemi ve yapılış şekilleri, işin yapıldığı ortamın koşul ve şartları dikkate alınarak sosyal tarafların dahil olduğu komisyon görüşleri ile tehlike sınıflarına ayrılmıştır. İşyerleri tehlike sınıflarına göre az tehlikeli, tehlikeli ve çok tehlikeli sınıf kategorilerine ayrılmıştır (Uçan, 2021). Yükseköğretim kurumları eğitim ve öğretimin gerçekleştirildiği alanlar olmakla birlikte eğitim- öğretim ve idari işlerin yapılmasında görev alan kişiler için çalışma alanı yani işyeri olup az tehlikeli sınıfta yer almaktadır. İşyerinin içinde bulunduğu tehlike sınıfı dikkate alınarak tüm çalışanlara iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verilmektedir. İşe yeni başlayanlara fiili olarak işe başlamadan önce ve işe başladıktan kısa süre sonra eğitimler verilmektedir. Eğitimler tehlike sınıfına göre periyodik sürelerde, değişen şartlara ve çalışma şartlarına bağlı olarak yeni risklerin ortaya çıkması durumunda çalışanlara verilmektedir. Çalışanlara verilen iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri genel, sağlık ve teknik konularını içermektedir (Yönetmelik, 28648). COVID-19 hastalığı biyolojik afet durumu olarak değerlendirilmesinin yanı sıra SARS-CoV2 virüsünden kaynaklı riskin ortaya çıkması tüm işyerlerinde çalışanlara yönelik konu hakkında eğitim verilmesi gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Yönetmelik gereğince ve Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan tavsiye kararları gereğince yükseköğretim kurumlarında sağlık, emniyet ve güvenliğin sağlanması için akademik personel dahil tüm çalışanlara eğitim verilmesi ve yerleşkelerde önlem ve tedbirlerin ivedilikle uygulanması gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Türkiye’de COVID-19 teşhisi konulduğu tarihten anketin doldurulduğu güne değin üniversite yetkili birimleri tarafından çalışanların sağlığının takibine yönelik herhangi bir yolla geri bildirim yapılmamasının oranı %73,4 olarak belirlenmiştir. İçinde bulunulan süreçte yerli ve yabancı menşeli şirketler çalışanlarının ve çalışanların ailelerinin sağlığını takip etmiş, çevrim içi platform üzerinden psikolog, diyetisyen vb. uzmanlar vasıtasıyla ergonomi, çocuk ve yetişkin ruh sağlığı, sağlıklı beslenme, sağlıklı egzersiz ve yaşam destekleri sağlamıştır. Aynı zamanda şirketler tarafından çalışanların evden çalışmalarında ergonomi yönünden rahat çalışmalarına imkân sağlamak için çalışanların koltuk ve ihtiyaçları olan diğer iş yeri malzemelerini almaları için maddi katkı sağlanmış, çalışanların iş yerlerinde kullandıkları koltukları evlerine götürmelerine izin verilmiştir. Yükseköğretim kurumlarında yaşanan süreç dikkate alındığında çalışanların ve çalışanların sağlığının takibine yönelik olarak topluma ve kamu/ özel iş yerlerine örnek olacak çalışmalara yer verilmemiştir. Özellikle yarı zamanlı ve ders saat ücreti olarak yükseköğretim kurumlarında öğretime katkı sunan öğretim elemanlarının iş sözleşmeleri yükseköğretim kurumları tarafından tek taraflı olarak feshedilmiştir. Öğretim elemanları ve idari çalışanların iş yükleri artırılmış, çevrim içi platform üzerinden aktif çalışmaya devam eden tüm çalışanların yıllık izinleri uygunsuz bir şekilde istekleri dışında kullanılmış, yükseköğretim kurumlarına gelmeleri ve çalışmalarını buralardan yürütmeleri istenmiştir. Özellikle ulaşımda toplu taşıma kullanan çalışanların tehlikeye açık olmasına karşın görev yerlerine gelmeleri istenmiştir. Anketin tamamlandığı haziran ayından sonraki geri dönüşlerde özellikle vakıf üniversitelerinde tercih dönemi içerisinde temmuz- ağustos ve eylül aylarında öğretim elemanı, idari personelin yükseköğretim kurumu tanıtım ve tercihlerinde görev alması istenmiştir. Yeterli önlem ve tedbirler alınmadan tüm çalışanların bu dönemde yoğun çalışması çalışanların fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden zarar görmesine ve aynı zamanda hastalık etkeninin yayılmasına neden olmuştur. Yükseköğretim kurumlarının tanıtım ve tercih dönemlerinde tüm çalışanlara yönelik COVID-19 ile ilgili eğitim verilmemiş ayrıca yükseköğretim kurumlarına gelen aday öğrencilere ve onlarla birlikte gelen yakınlarına bilgilendirmeler yapılmamıştır.

Ankete verilen diğer cevaplara bakıldığında bazı yükseköğretim kurumlarının COVID-19 sürecinde öğrenciler ile birlikte tüm çalışanların fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden iyilik hallerini korumak üzere çalışmalar yaptığı belirlenmiştir. COVID-19 hastalığına ilişkin tüm korunma yollarının yükseköğretim yönetimi tarafından öğrenciler ve çalışanlara uzaktan eğitim ve bilgilendirme yoluyla aktarıldığı, öğretim elemanlarının kendi dersleri kapsamında öğrencilere yönelik bilgilendirmeler yaptığı, yerleşkeler içerisinde bulunan binalara el

koruyucu dezenfektan bulundurulduğu ve binalarda rutin dezenfeksiyon işleminin yapıldığı belirtilmiştir. Bazı yükseköğretim kurumlarının çalışanlarının sağlık durumlarını sürekli olarak kontrol ettiği, takip için resmi internet siteleri üzerinde portal oluşturularak takip ve bilgilendirmeler yapıldığı, mesajlaşma uygulama uygulamaları üzerinden dekanlık ve bölüm başkanlığı seviyesinde sürekli çalışanlarla iletişim kurulduğu ve takibin yapıldığı belirtilmiştir. Özellikle hastaneleri olan üniversitelerin COVID-19 salgınına yönelik olarak acil durumu yönetmekte başarılı olduğu öğretim elemanları tarafından belirtilmiştir.

COVID-19 sürecinde yükseköğretim kurumlarında çalışanlar dahil olmak üzere kamu/ özel iş yerlerinde görev alan çalışanların yönetime bağlı birim ve kişiler tarafından çeşitli yollarla çalışanların fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden sağlık durumlarının takip edilmesi çalışanların iyilik halinin korunması açısından önemlidir. Çalışmanın yapıldığı yer ve zamandan bağımsız olarak çalışanların sağlığını ve güvenliğini korumaya yönelik yapacağı çalışmalar (Maaş iyileştirmesi, çalışma süresinde kısaltma, mobilya ve iş araçları desteği, uzaktan sosyal ve psikolojik destek, dinlenme ve tatil haklarında iyileştirme vb.) çalışanların, çalışanlarla birlikte ailelerin, ailelerle birlikte toplumun, toplumla birlikte ülkenin sosyal ve ekonomik yönden refahının sağlanması ve hayatın her alanında (Evde, işte, sosyal yaşamda) refahın sürdürülebilir olmasına imkan sağlayacaktır. Bu kapsamda kamu ve özel işyerlerine örnek olacak yükseköğretim kurumlarının tüm iç ve dış paydaşları dikkate alarak iç ve dış mekanlarda sosyal yaşam mekanlarının oluşturulması, her alanda sportif faaliyetlere destek olması ve kaynak paylaşımını her spor faaliyetini destekleyecek şekilde yapması, yükseköğretim kurumlarının erişebilir olması için çalışmalar yapması, çevreyi tüm unsurlarıyla kabul ederek odağına tüm canlı ve cansız varlıkları alarak hareket etmesi, çalışma şekli ve görevler dikkate alınmadan işveren dahil tüm çalışanlara eşit ve adaletli yaklaşım sergilenerek görev ve sorumluluk fark etmeksizin tüm çalışanların fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden iyilik hallerinin takip edilmesi hem içinde bulunulan süreç hem de normal zaman içerisinde çalışma ortamı kalitesinin artmasına ve direkt olarak kişilerin yaşam kalitesinin artmasına imkan sağlayacaktır. Yükseköğretim kurumlarında makam, mevki ve kadro fark etmeksizin görev alan tüm kişilerin çalışanlar olarak kabul edilmesi mobbing başta olmak üzere psikososyal risk etmenlerinin ortadan kaldırılmasının yanından alınacak önlem ve tedbirlerle tüm risk etmenlerinin ortadan kaldırılmasıyla fiziksel, ruhsal ve sosyal açıdan tüm işyerlerine örnek olması ve takip edilmesi sağlanabilecektir.

Yapılan anket çalışması dikkate alındığında yükseköğretim kurumlarında öğretim elemanlarının büyük bir çoğunluğuna COVID-19 hastalığı, hastalık etkeninden korunması ve hastalık durumunda yapılması gerekenler hakkında eğitim verilmediği, yerleşkelerde önlem ve tedbirlerin yeterince alınmadığı ve uygulanmadığı, öğrencilere ve ziyaretçilere aynı şekilde eğitim verilmediği belirlenmiştir. Afet ve acil durumlara yönelik plan ve stratejisinin olmadığı ve süreci yönetmekte başarısız olduğu görülmüştür. Aynı zamanda süreç içerisinde yükseköğretim kurumları öğrenciler başta olmak üzere öğretim elemanı ve idari personel yalnız bırakılmıştır. Mevcut durumda asıl işi eğitim ve öğretim faaliyeti olan yükseköğretim kurumlarının eğitim ve öğretim faaliyetlerinin uzaktan yürütülmesine rağmen öğretim elemanı ile birlikte diğer çalışanların yükseköğretim kurumuna gelmesine istenmesi, çalışma alanlarında gerekli önlemlerin alınmaması vakaların artmasına ve yayılmasına neden olmaktadır. Bu sonuçlara bakıldığında yükseköğretim kurumları iş sağlığı ve güvenliği, afet ve acil durum planlaması, topluma örnek olmak ve yönlendirme, teknoloji ve altyapı, insan refahı başlıklarında başarısız olmuştur.

Yükseköğretim kurumları eğitim ve öğretimin uygulandığı yerler olmakla birlikte ülkenin ekonomik, sosyal ve bilimsel açıdan gelişmesi, toplumun bilgi ve kültür açısından farkındalığının artırılmasını yönünde çalışmalar yapması varlığının olduğu andan itibaren görev ve sorumluluğudur. Bu sebeple toplumu ilgilendiren her konuda yükseköğretim kurumlarının örnek olması, yönlendirici olması, bilgi ve teknoloji üretmesi, lider olması ve kendisine atfedilen görevlerde sorumlulukları yerine getirmesi, bulunduğu bölgede sosyal ve çalışma hayatının gelişmesine katkı sunması gerekmekte ve kendisinden beklenmektedir.

Kaynaklar

Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı,2020, URL Adresi: <https://www.afad.gov.tr/aciklamali-afet-yonetimi-terimleri-sozlugu>, Erişim Tarihi: 08 Şubat 2021

Demirel, M., (2019). Eskiçağ Ön Asya Toplumlarında Görülen Salgın Hastalıklar, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Dünya Sağlık Örgütü (WHO), İnternet Erişim Adresi: <https://covid19.who.int/> İnternet Erişim Tarihi: 28 Şubat 2021

Kardaş, T., (2010). XIX. Yüzyılda Kafkasya'da Salgın Hastalıklar ve Karantina Önlemleri (1800- 1900), Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.

Öğünç, K., (2020). Aile Hakimlerinin Covid-19 Pandemisi Sürecinde Yaşadıkları Sorunlar Ve Çözüm Önerileri: Niteliksel Bir Araştırma, Uzmanlık Tezi, Sakarya Üniversitesi, Adapazarı.

Tercan, B., (2020). Biyolojik Afetler ve COVID-19. Paramedik ve Acil Sağlık Hizmetleri Dergisi, 1 (1) , 41-50 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/pashid/issue/54395/745994>

T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, İşyerlerinde Koronavirüsten (Covid- 19) Korunma Tedbirleri, İnternet Adresi: https://ailevecalisma.gov.tr/media/42190/covid-19-isyeri_koronma_tedbirleri_afis-a3-boyutu.pdf Erişim Tarihi: 13 Şubat 2021

T.C. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi, İnternet Erişim Adresi: <https://corona.cbddo.gov.tr/> İnternet Erişim Tarihi: 28 Şubat 2021

T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü, İnternet Adresi: <https://www.afad.gov.tr/aciklamali-afet-yonetimi-terimleri-sozlugu> Erişim Tarihi: 13 Şubat 2021

T.C. Sağlık Bakanlığı, Covid-19 Bilgilendirme Sayfası, İnternet Adresi: <https://covid19.saglik.gov.tr/TR-66935/genel-koronavirus-tablosu.html> Erişim Tarihi: 24.02.2021

Uçan, R., (2021). İSG Kaynak Kitabı, Efe Akademi Yaynevi

Yönetmelik, İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik, Resmî Gazete Tarihi 18.06.2013 Sayısı 28681

Yönetmelik, İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği, Resmî Gazete Tarihi 29.12.2012 Sayısı 28512

Yönetmelik, Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, Resmî Gazete Tarihi 15.05.2013 Sayısı 28648

Yükseköğretim Kurulu, 2020, Yök'ten Koronavirüs (Covid-19) Hakkında Yükseköğretim Kurumlarında Alınacak Tedbirlere İlişkin Öneriler, İnternet Erişim Adresi: <https://covid19.yok.gov.tr/Documents/alinan-kararlar/01-coronaviruse-iliskin-alinacak-onlemler.pdf> İnternet Erişim Tarihi: 02 Şubat 2021

Yükseköğretim Kurulu, 2020, Koronavirüs (Covid-19) Bilgilendirme Notu: 1, İnternet Erişim Adresi: <https://covid19.yok.gov.tr/Documents/alinan-kararlar/02-coronavirus-bilgilendirme-notu-1.pdf> İnternet Erişim Tarihi: 02 Şubat 2021

Yükseköğretim Kurulu, 2020, Yükseköğretim Kurumlarımızdaki 2020-2021 Eğitim ve Öğretim Dönemine Yönelik Açıklama, İnternet Erişim Adresi: <https://covid19.yok.gov.tr/Documents/alinan-kararlar/02-coronavirus-bilgilendirme-notu-1.pdf> İnternet Erişim Tarihi: 02 Şubat 2021

Yükseköğretim Kurulu, 2021, İstatistik, URL Adresi: <https://istatistik.yok.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 26 Nisan 2021

Conflict of Interest / Çıkar Çatışması

Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

No conflict of interest was declared by the authors.

EK

- Anket Soruları

Tablo EK- Anket Soruları

Unvan	Profesör Dr.	
	Profesör	
	Doçent Dr.	
	Doçent	
	Dr. Öğretim Üyesi	
	Öğretim Görevlisi Dr.	
	Dr.	
	Öğretim Görevlisi	
Yaş	Araştırma Görevlisi	
	20- 30	
	31- 40	
	41- 50	
	51- 65	
Medeni Durum	> 65	
	Bekar	
Eğitim Durumu	Evli	
	Lisans	
	Yüksek Lisans	
Görev Alınan Yükseköğretim Kurumu	Doktora	
	Devlet Üniversitesi	
Çalışma Şekli	Vakıf Üniversitesi	
	Tam Zamanlı	
	Yarı Zamanlı	
Görev Alınan Birim	Ders Saat Ücretli	
	Rektörlük	
	Enstitü	
	Fakülte	
	Yüksekokul	
Görev Aldığı Birimde İdari Görev	Meslek Yüksekokulu	
	Var	
Türkiye' de COVID- 19 (Yeni Korona Virüs Hastalığı) teşhisi konulduğu tarih (11 Mart 2020) öncesinde ilgili virüse ilişkin öğretim elemanları- idari personel- öğrenci ve ziyaretçilere yönelik bilgilendirme/ eğitim yapıldı mı?	Yok	
	Evet	
	Hayır	
Türkiye' de COVID- 19 (Yeni Korona Virüs Hastalığı) teşhisi konulduğu tarih (11 Mart 2020) öncesinde ilgili virüse ilişkin koruma önlem ve tedbirleri (dezenfektan, hijyen vb.) belirlenerek uygulandı mı?	Bilmiyorum	
	Evet	
	Hayır	
Türkiye' de COVID- 19 (Yeni Korona Virüs Hastalığı) teşhisi konulduğu tarih (11 Mart 2020) sonrasında ilgili virüse ilişkin çeşitli yollarla korunma ve önleme özelinde bilgilendirme ve eğitim yapıldı mı?	Bilmiyorum	
	Evet	
	Hayır	
Türkiye' de COVID- 19 (Yeni Korona Virüs Hastalığı) teşhisi konulduğu tarihten (11 Mart 2020) anketi doldurduğunuz güne değin üniversiteniz yetkili kurumları tarafından sağlığımızın takibine yönelik herhangi bir yolla geri bildirim istendi mi?	Bilmiyorum	
	Evet	
	Hayır	
Görev aldığımız üniversite COVID- 19 (Yeni Korona Virüs Hastalığı) Salgını kaynaklı acil durum sürecini yönetmekte başarılı mıydı?	Bilmiyorum	
	Evet	
	Hayır	